

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»

з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
--------------	----------

Спеціальність	081 Право
---------------	-----------

Освітньо-професійна програма	Право
------------------------------	-------

Полтава 2022 рік

Розробник /укладач програми:

Галина ЛАВРИК – д.ю.н., проф., завідувач (начальник) кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Ігор КРИНИЦЬКИЙ – д. ю. н., професор, директор Полтавського юридичного
інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ігор МАГНОВСЬКИЙ – д. ю. н., професор, професор кафедри теорії та історії
держави і права факультету підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Одеського державного університету внутрішніх справ.

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» обговорена і
схвалена на засіданні кафедри правознавства,
протокол засідання кафедри правознавства від 29 серпня 2022 р., № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 Право

д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

Анотація навчальної дисципліни

Порівняльне правознавство сьогодні сприймається не лише як особливий дослідницький метод, а й як відособлена, автономна галузь наукових знань, важливий напрям сучасної юридичної освіти. Значний досвід з розробки і впровадження навчальних дисциплін, що включають проблематику порівняльного права (правознавства), накопичений в провідних правничих школах світу сприяє підготовці фахівців, чиї знання не обмежуються лише рамками національної правової системи. Завдяки вивченню порівняльного правознавства виробляються вміння і навички, необхідні для правотворчої, правозастосовчої, правоохоронної, експертно-консультаційної, організаційно-управлінської, науково-дослідної діяльності юриста.

Предметом навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є сукупність суспільних відносин, які складаються в процесі дослідження загальних закономірностей зародження, еволюційного розвитку правових систем, їх об'єднань у правові сім'ї (типи, кола), аналіз відомих дослідникам пам'яток права, усвідомлення студентами нерозривності європейсько-правової та світової традицій, яка має беззастережний вплив на формування правової системи України.

Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є формування цілісного бачення загальних закономірностей зародження, еволюційного розвитку і функціонування правових систем, їх сімей; місця правової системи України на правовій карті світу, а також навичок використання порівняльно-правової методології.

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Важлива роль в програмі відводиться питанням, присвяченим загальній характеристиці окремих правових систем та сімей права. Значний інтерес становить тема навчальної програми щодо характеристики правової системи України.

Програма навчальної дисципліни складається з двох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Загальна (загальнотеоретична) компаративістика.

Модуль 2. Особлива (спеціальна) компаративістика.

Zusammenfassung der akademischen Disziplin

Vergleichende Rechtsprechung wird heute nicht nur als spezielle Forschungsmethode angesehen, sondern auch als personifizierter, autonomer Zweig wissenschaftlicher Erkenntnisse, eine wichtige Richtung der modernen juristischen Ausbildung. Bedeutende Erfahrung in der Entwicklung und Umsetzung von Bildungsdisziplinen, einschließlich der Frage der Rechtsvergleichung (), die an den weltweit führenden Rechtsschulen gesammelt wurde, erleichtert die Ausbildung von Fachleuten, deren Wissen nicht auf das nationale Rechtssystem beschränkt ist. Das Studium der vergleichenden Rechtsprechung vermittelt Fähigkeiten, die nicht für

Gesetzgebung, Strafverfolgung, fachkundige Beratung, Organisation und Management sowie Forschungsaktivitäten eines Anwalts verarmt sind.

Das Thema der Disziplin «Vergleichende Rechtsprechung» ist eine Reihe sozialer Beziehungen, die bei der Erforschung der allgemeinen Ursprungsmuster, der evolutionären Entwicklung von Rechtssystemen und ihrer Vereinigungen in Rechtsfamilien (-Typen gebildet werden. Kreise), Analyse bekannter Rechtsdenkmäler durch Forscher, Bewusstsein der Studenten für die Untrennbarkeit europäisch-legaler und weltweiter Traditionen, die sich bedingungslos auf die Bildung des Rechtssystems der Ukraine auswirkt.

Der Zweck der Vermittlung der Disziplin «Vergleichende Rechtsprechung» besteht darin, eine ganzheitliche Vision der allgemeinen Ursprungsmuster, der evolutionären Entwicklung und der Funktionsweise der Rechtssysteme, ihrer Familien zu bilden. Orte der Rechtslage der Ukraine auf der Rechtskarte der Welt, sowie Fähigkeiten bei der Anwendung einer vergleichenden Rechtsmethode.

Bildungsdisziplinärprogramm «Vergleichende Rechtsprechung» strukturiert nach den Merkmalen der Organisation des Bildungsprozesses. Eine wichtige Rolle im Programm werden Fragen im Zusammenhang mit den allgemeinen Merkmalen der einzelnen Rechtssysteme und Rechtsfamilien eingeräumt. Das Thema des Lehrplans zu den Merkmalen des Rechtssystems der Ukraine ist von großem Interesse.

Das Disziplinarprogramm besteht aus zwei logisch miteinander verbundenen Modulen.

Modul 1. Allgemeiner (allgemeiner theoretischer) Vergleich.

Modul 2. Spezieller (spezieller) Vergleich.

Annotation of educational discipline

Today, comparative jurisprudence is perceived not only as a special research method, but also as a separate, autonomous branch of scientific knowledge, an important direction of modern legal education. Considerable experience in the development and implementation of educational disciplines, including the problems of comparative law (jurisprudence), accumulated in the world's leading law schools contributes to the training of specialists whose knowledge is not limited only to the framework of the national legal system. Thanks to the study of comparative jurisprudence, the skills and abilities necessary for law-making, law-enforcement, law enforcement, expert-consulting, organizational-management, research activities of a lawyer are developed.

The subject of the academic discipline "Comparative jurisprudence" is a set of social relations that are formed in the process of researching the general laws of the origin, evolutionary development of legal systems, their associations into legal families (types, circles), analysis of legal monuments known to researchers, awareness students of the inseparability of the European legal and world traditions, which has an unconditional influence on the formation of the legal system of Ukraine.

The purpose of teaching the educational discipline "Comparative jurisprudence" is the formation of a holistic vision of the general laws of the origin,

evolutionary development and functioning of legal systems and their families; the place of the legal system of Ukraine on the legal map of the world, as well as the skills of using comparative legal methodology.

The program of the study discipline "Comparative jurisprudence" is structured according to the peculiarities of the organization of the educational process. An important role in the program is given to questions devoted to the general characteristics of individual legal systems and families of law. Of considerable interest is the subject of the curriculum on the characteristics of the legal system of Ukraine.

The program of the academic discipline consists of two logically interconnected modules.

Module 1. General (general theoretical) comparative studies.

Module 2. Special (special) comparative studies.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 643.

Нагромадження величезного за обсягом дослідницького матеріалу, виокремлення специфічного предмету порівняльно-правових досліджень, формулювання вимог до методології та методики таких досліджень, стало підставою для обґрунтування нового статусу порівняльного правознавства (правової компаративістики) – не лише як особливого дослідницького методу, а й як відособленої, автономної галузі наукових знань, важливого напрямку сучасної юридичної освіти. Накопичення значного досвіду з розробки і впровадження навчальних дисциплін, що включають проблематику порівняльного права (правознавства), в юридичних закладах України, провідних університетах і юридичних факультетах Європи (як то, Берлінський університет імені Гумбольдтів, юридичний факультет Університету ім. Альберта-Людвіга (м. Фрайбург); Юридична школа Единбургського університету), США (як то, Бостонський університет, Стенфордський університет, Каїрський Американський університет), країн азіатського континенту, наприклад у Китайському народному університеті¹, сприяє підготовці фахівців, чії знання не обмежуються лише рамками національної правової системи. Завдяки вивченню порівняльного правознавства виробляються вміння і навички, необхідні для правотворчої, правозастосовчої, правоохоронної, експертно-консультаційної, організаційно-управлінської, науково-дослідної діяльності юриста.

Предметом навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є сукупність суспільних відносин, які складаються в процесі дослідження загальних закономірностей зародження, еволюційного розвитку правових систем, їх об'єднань у правові сім'ї (типи, кола), аналіз відомих дослідникам

¹ Див.: Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 29 с. URL https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/Posibniki_2021/pnd_PPz.pdf; Comparative Studies on German, European and Chinese Law. Faculty of Law. Humboldt-Universität zu Berlin. URL: https://www.rewi-hu-berlin.de.translate.goog/en/ip/master/cn/index.html?set_language=en&_x_tr_sl=de&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc; Institut für Rechtsgeschichte und Geschichtliche Rechtsvergleichung. Website der Rechtswissenschaftlichen Fakultät. Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau. URL: https://www-jura-uni--freiburg-de.translate.goog/de/institute/deutsche_rechtsgeschichte/Lehre/wintersemester-2022-23?_x_tr_sl=de&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc; Comparative and European Private Law. University of Edinburgh. URL: <https://www.ed.ac.uk/studying/postgraduate/degrees/index.php?r=site/view&edition=2023&id=684>; International & Comparative Law. Boston University. School of Law. URL: https://www-bu-edu.translate.goog/law/academics/explore-your-options/international-comparative-law/comparative-law-courses/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc; Comparative Law. International and Global Law. Areas of Interest. Stanford University. URL: https://law-stanford-edu.translate.goog/courses/comparative-law/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc; International and Comparative Law. Graduate Programs. American University in Cairo. URL: https://gapp-aucegypt-edu.translate.goog/academics/programs/graduate/diploma-international-and-comparative-law-llm?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc; Comparative Law. School of Law. Renmin University of China (RUC). URL: https://www-ruc-edu-cn.translate.goog/programs-en?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc та ін.

пам'яток права, усвідомлення студентами нерозривності європейсько-правової та світової традицій, яка має беззастережний вплив на формування правової системи України.

Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є формування цілісного бачення загальних закономірностей зародження, еволюційного розвитку і функціонування правових систем, їх сімей; місця правової системи України на правовій карті світу, а також навичок використання порівняльно-правової методології.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є засвоєння питань, які стосуються порівняльного аналізу правових явищ, виявлення їх спільних ознак та відмінностей на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння; можливості використання термінології, що застосовується в юридичній компаративістиці; систематизації правових знань щодо особливостей правових систем, здійснення їх аналізу та узагальнення; можливості на підставі узагальнення інформації про різні правові системи світу, виявляти загальні тенденції розвитку та взаємовпливу національних правових систем та їх сімей.

Згідно з програмними вимогами студенти повинні:

- ознайомитися з концептуальними теоріями та ідеями у сфері порівняльного правознавства, зокрема концептуальними позиціями та творчими здобутками провідних вітчизняних науковців;

- опанувати філософські і теоретичні засади порівняльного правознавства, методологічні підходи до праворозуміння, властиві юридичним наукам різних країн, особливості формування національної правової доктрини;

- вивчити правила, прийоми вибору, аналізу та оцінки об'єктів порівняльно-правових досліджень;

- отримати уявлення про правові сім'ї, структуру національних правових систем та основні тенденції розвитку права в сучасному світі;

- ознайомитися зі специфікою систем права, судових систем, структурою юридичної професії провідних зарубіжних держав;

Студенти повинні вміти:

- застосовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій, що розробляється юридичною компаративістикою, у своїй професійній діяльності;

- творчо аналізувати та узагальнювати інформацію про правові системи світу;

- виявляти загальні тенденції розвитку та взаємовпливу національних правових систем та їх сімей;

- здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні ознаки та відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння.

Вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» забезпечує формування у здобувачів вищої освіти **загальних і спеціальних компетентностей** та досягнення **результатів навчання**, визначених освітньо-професійною програмою «Право», розробленою на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, а саме:

загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК 2);

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3);
- здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК 9);
- спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:**
- здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України (СК 2);
- здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України (СК 4);
- здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК 13);
- здатність аналізувати сучасні виклики і загрози для людини і суспільства, виявляти причини їх настання та можливі наслідки, усвідомлюючи свій професійний обов'язок і соціальну значущість (ДСК 17).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти:

- оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (РН 1);
- співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами (РН 2);
- проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження (РН 3);
- здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки (РН 4);
- оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (РН 8);
- аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права (РН 10);
- проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу (РН 12);
- вміти ідентифікувати сучасні виклики і загрози для людини і суспільства, виконувати обов'язки щодо їх нівелювання та усунення з урахуванням етичних норм і принципів професійної діяльності (ДРН 19).

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Важлива роль в програмі відводиться питанням, присвяченим загальній характеристиці окремих правових систем та сімей права. Значний інтерес становить тема навчальної програми щодо характеристики правової системи України.

Програма навчальної дисципліни складається з двох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Загальна (загальнотеоретична) компаративістика.

Модуль 2. Особлива (спеціальна) компаративістика.

Навчальна дисципліна є **нормативною**.

Форма підсумкового контролю знань: **екзамен**.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА (ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА) КОМПАРАТИВІСТИКА

Розділ 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства

Об'єкт та предмет порівняльного правознавства. Методологія порівняльного правознавства. Структура порівняльного правознавства. Етапи розвитку компаративістики. Порівняльне правознавство як метод, наука та навчальна дисципліна. Функції порівняльного правознавства. Зв'язок порівняльного правознавства з іншими юридичними науками. Зв'язок порівняльного правознавства з гуманітарними науками. Класифікація досліджень у порівняльному правознавстві.

Розділ 2. Правові системи та правові сім'ї як об'єкти порівняльного правознавства

Правова система: поняття та риси. Структура правової системи. Правова карта світу. Поняття «правова сім'я». Класифікація правових систем. Класифікація правових сімей Р. Давіда (Франція). Класифікація правових сімей (правових кіл) К. Цвайгерта (Німеччина). Сучасні класифікації правових сімей. Мішані правові системи. Правові альянси.

Правова система України серед правових систем сучасності.

Розділ 3. Європейське право

Загальна характеристика європейського права. Система європейського права. Принципи європейського права. Джерела європейського права. Вплив права ЄС на національні правові системи. Рада Європи. Європейський суд з прав людини.

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВА (СПЕЦІАЛЬНА) КОМПАРАТИВІСТИКА

Розділ 4. Романо-германська правова сім'я

Термінологія для позначення романо-германської правової сім'ї. Групи романо-германської правової сім'ї. Шляхи формування правових систем романо-германського типу. Особливості романо-германської правової сім'ї. Етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Внесок університетів у розвиток романо-германського права. Рецепція римського права. Періодизація рецепції римського права. Канонічне та романо-германське право. Публічне і приватне право. Характерні риси норм романо-германського права. Джерела права та їхні різновиди в романо-германському праві. Нормативно-правові акти в романо-германському праві. Класифікація нормативно-правових актів в романо-германському праві. Закони в романо-германському праві. Різновиди поточних законів в романо-германському праві. Загальні принципи в романо-германському праві. Правовий звичай як джерело романо-германського права.

Дія звичаїв в романо-германському праві. Доктрина в романо-германському праві. Судова практика в романо-германському праві.

Розділ 5. Правові системи, що тяжіють до романо-германської правової сім'ї

Латиноамериканське право. Періодизація формування латиноамериканського права. Право в Латинській Америці X – поч. XVI ст. Колоніальний період латиноамериканського права. Латиноамериканське право в першій пол. XIX ст. Латиноамериканське право із середини XIX ст. до сьогодення. Цивільний кодекс Чилі XIX ст. – унікальна модель кодифікації. Особливості латиноамериканського права. Джерела латиноамериканського права. Інтеграція в Латинській Америці. Судові системи латиноамериканських держав.

Скандинавське право. Особливості скандинавського права. Формування скандинавського права. Правова співпраця скандинавських держав. Уніфікація законодавства скандинавських країн. Джерела права Скандинавських країн. Особливості судової системи скандинавських країн.

Розділ 6. Англо-американська правова сім'я

Термінологія для позначення англо-американської правової сім'ї. Групи англо-американської правової сім'ї. Особливості англо-американської правової сім'ї. Структура англійського права (сучасний варіант). Основні етапи розвитку англійської правової системи. Право англосаксонського періоду. Загальне право з 1066 р. по XIV ст. Англійська правова система з XV ст. до середини XIX ст. Англійське право з середини XIX ст. Загальне право: поняття та особливості. Право справедливості. Порівняння загального права і права справедливості. Судова система Англії. Англійське та американське право на сучасному етапі.

Різновиди джерел англо-американського права. Первинні і вторинні джерела англо-американського права. Прецедент як джерело англо-американського права. Структура судового прецеденту. Закон як джерело права в сім'ї англо-американського права. Делеговане законодавство в сім'ї англо-американського права. Звичай в англо-американському праві. Доктрина, розум, канонічне та римське право як джерела англо-американського права.

Формування правової системи США. Сучасна правова система США. Правові системи країн Співдружності Націй. Правові системи Канади, Австралії та Нової Зеландії. Джерела права Канади, Австралії та Нової Зеландії.

Розділ 7. Релігійні правові системи

Характерні риси релігійних правових систем.

Мусульманське (ісламське) право. Поняття і ознаки мусульманського права. Течії і школи мусульманського права. Джерела мусульманського права. Специфіка ісламського права. Ісламське судочинство. Особливості правових систем сучасних мусульманських держав. Класифікація правових систем сучасних ісламських держав (залежно від ступеня впливу класичного ісламського права).

Індуське право. Релігійно-філософські і соціальні основи індуського права. Риси індуського права. Джерела індуського права. Судова система стародавньої Індії. Сучасне право Індії. Особливості судової системи Індії.

Іудейське (єврейське) право. Періодизація іудаїзму. Іудейське право: поняття і риси. Джерела іудейського права. Важливі історичні віхи на шляху до незалежності Ізраїлю. Сучасне право Ізраїлю. Судова система Ізраїлю.

Канонічне право. Християнство як основа канонічного права. Характеристика канонічного права. Порівняння Східної і Західної християнської церкви. Джерела канонічного права. Сучасне канонічне право.

Розділ 8. Традиційні правові системи

Групи правових систем традиційного типу. Особливості традиційних правових систем.

Китайське право. Філософські основи китайського праворозуміння. Конфуціанство. Легізм. Китайське право до 1911 р. Правова система КНР у 1911–1949 рр. Правова система КНР з 1949 р. Судова система КНР.

Японське право. Періодизація формування правової системи Японії. Період Давньої Японії (VII–X ст.). Період феодальної роздробленості в Японії (X–XV ст.). Період сьогунату в Японії (XV–XIX ст.). Реставрація Мейдзи: 1867–1945 рр. «Вестернізація» японського права після 1945 р. Джерела сучасного японського права. Судова система Японії.

Правові системи Африки. Періодизація генези правових систем Африки. Традиційне африканське право до XIX ст. Африканське право в колоніальний період. Африканське право в умовах становлення незалежності. Джерела сучасного африканського права.

Інформаційні джерела:

Основні інформаційні джерела:

1. Порівняльне правознавство: навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін; Одес. нац. мор. акад. 2-ге вид. випр. та допов. О.: Фенікс, 2011. 151 с.
2. Порівняльне правознавство: підручник / [упоряд.: Бисага Ю. М. та ін.]. Ужгород; Херсон: Гельветика, 2013. 230 с.
3. Порівняльне правознавство: підручник / С. П. Погребняк та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – Харків: Право, 2012. 271 с.
4. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. Видання друге, змінене / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов. Харків: Право, 2019. 1024 с.
5. Правова карта сучасного світу. Навчальний посібник / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Додаткові інформаційні джерела:

Довідкова література

6. Антологія української юридичної думки. Том 1. Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права / Редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова) та ін. Упорядники: Бабкін В. Д., Усенко І. Б., Пархоменко Н. М. Київ: Видавничий Дім: «Юридична книга», 2002. 568 с.
7. Порівняльне правознавство: антологія української компаративістики XIX – XX століть / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького [та ін.]; за ред. О. В. Кресіна; [упоряд.: О. В. Кресін, К. О. Черниченко, О. В. Ткаченко]. Київ: Логос, 2008. 414 с.
8. Порівняльне правознавство: Вітчизняні та зарубіжні спеціалізовані центри дослідження і викладання: Довідник / За ред. В.Н.Денисова. Київ: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2005. 192 с.
9. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 2: Публічно-правова доктрина України / Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. 864 с.

10. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін.; за заг. ред. О.В. Петришина. Харків: Право, 2013. 976 с.
11. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 5: Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.С. Батиргареєва та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова. 1240 с.
12. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 3: Доктрина приватного права України / Н.С. Кузнєцова, Є.О. Харитонов, Р.А. Майданик та ін.; за заг. ред. Н.С. Кузнєцової. Харків: Право, 2013. 760 с.
13. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 4: Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю.С. Шемшученко, А.П. Гетьман, В.І. Андрейцев та ін.; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. 848 с.
14. Англо-американська правова сім'я. Мішані правові системи. Методологія порівняльно-правових досліджень. Наднаціональна правова система. Релігійна правова сім'я. Романо-германська правова сім'я. Традиційна правова сім'я. / Зінченко О. В., Смородинський В.С., Лук'янов Д.В., Дамірлі М.А. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2017. – С. 12-19, 272-279, 298-301, 308-310, 659-661, 679-686, 789-795.

Підручники та навчальні посібники

15. Батлер У.Е. Місце пострадянських правових систем на правовій карті світу: Відкрита лекція / Пер. з англ. К.О. Черниченка. За ред. О.В. Кресіна. – Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Видавництво «Логос», 2009. 20 с.
16. Варга Ч. Правові традиції? У пошуках правових сімей і культур: Відкрита лекція / Переклад О.В. Ткаченка; за наук. ред. О.В. Кресіна. – Київ-Львів: ЗУКЦ, 2012. Серія науково-методичних видань «Академія порівняльного правознавства». Вип. 24. 24 с.
17. Васильєв С.В. Порівняльний цивільний процес. Підручник. Київ: Алерта, 2015. 352 с.
18. Кириченко В. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: навч. посібник. Київ: Центр учб. л-ри, 2012. 256 с.
19. Кучук А.М., Завгородня Ю.С. Юридична компаративістика: навч. посіб. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.
20. Методика вирішення юридичних задач (казусів): теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / Б. Шлоер, В. Поєдинок, І. Лукач, О. Косілова; за заг. редакцією Р. Мельника. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 156 с.
21. Німецька методика права: навчальний посібник / Е. Соколов, С. Роснер, Р. Мельник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 136 с.
22. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.

23. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Харків: Право, 2016. 164 с.

24. Правові системи сучасності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. С. Шемшученко та ін. ; за ред. Ю. С. Шемшученка; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Юридична думка, 2012. 490 с.

25. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції: посібник / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов. Харків: Одісей, 2002. 590 с.

26. Порівняльне правознавство: курс лекцій / Л. В. Голяк; Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ: МАУП, 2004. 200 с.

27. Порівняльне правознавство: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за напрямом підготовки «Право»] / І. С. Бойко; Одеська національна морська академія. Одеса: ОНМА, 2008. 116 с.

28. Порівняльне правознавство: навч. посіб. / О. О. Погрібний [та ін.]; заг. ред. О. Н. Ярмиш; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Харків: ХНУВС, 2006. 296 с.

29. Порівняльне правознавство: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [С. П. Погребняк та ін.]; за заг. ред. акад. О. В. Петришина; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2011. 271 с.

30. Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник / Уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Видання 4-те, змінене. Харків: Право, 2021. 164 с.

31. Старинський М. В. Порівняльне банківське право: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2006. 299 с.

32. Скакун О. Ф. Загальне порівняльне правознавство» як навчальна дисципліна: досвід і перспективи в Україні: Відкрита лекція. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Прикарпатський юридичний інститут Львівського державного університету внутрішніх справ, Видавництво «Логос», 2010. 20 с.

33. Тихомиров О. Д. Порівняльно-правові дослідження: проблеми визначення компаративної природи, наукознавчого осмислення та систематизації: Відкрита лекція. Київ-Львів: ЗУКЦ, 2012. 52 с.

34. Церковне (канонічне) право [Текст]: Підручник / В. І. Лубський, Є. А. Харьковщенко, В. М. Лубська, Т. Г. Горбатенко. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 640 с.

Нормативні збірники та практичні посібники

35. Всебічна підтримка європейської інтеграції та наближення законодавства України: Компендіум вибраних доробків Українсько-європейського дорадчого центру з питань законодавства (UEPLAC) Етап V. Київ: [б. в.], 2012. 504 с.

36. Конституції зарубіжних країн. Харків: ФІНН, 2009. 664 с.

37. «Пакти і Конституції» Української козацької держави: (до 300-річчя укладення) / НАН України, Ін-т історії України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Львів: Світ, 2011. 440 с.

Монографії, брошури,

наукові публікації в журналах та інших періодичних виданнях

38. Актуальна тема номера «Взаємодія правових систем як предмет порівняльного правознавства» (частина 1) [статті] / Зайтай І., Ватсон А., Легран П. та інші. Право України. 2013. № 1-2. С.13-494.

39. Актуальна тема номера «Національна доктрина порівняльного правознавства» [статті] / Батлер В., Тихомиров О., Барга Ч. та інші. Право України. 2019. № 3. С.15-315.
40. Актуальна тема номера «Порівняльне правознавство: сучасні виміри» [статті] / Шемшученко Ю., Варга Ч., Ткаченко О. та інші. Право України. 2013. № 3-4. С.15-315.
41. Бабич І. Становлення порівняльного правознавства як науки та навчальної дисципліни: історичний аналіз. Юридична Україна. 2006. № 11. С. 17-19.
42. Батлер У.Е. Мудрість порівняльного правознавства: збірник статей / упор. і наук. ред. О.В. Кресін. Київ: Логос, 2019. 572 с.
43. Бехруз Х. Релігійні та світські норми в правових системах ісламських держав. Порівняльне правознавство. 2012. № 3-4. С. 120-129.
44. Дамирли М.А. Сравнительное правоведение: Ч. 1. Статус, предмет и система / М.А. Дамирли. Одесса: Фенікс, 2013. 174 с.
45. Інтеграція правової системи України в Європейський простір: стан та шляхи розвитку: монографія / В.Г. Гриценко, Є.Ю. Соболю, Л.Т. Рябовол, В.М. Кондратенко, Т.М. Мілова; за ред. В.Г. Гриценка, Є.Ю. Соболя. Кропивницький: ПолімедСервіс, 2018. 336 с.
46. Зінченко О.В. Порівняльний аналіз конституцій Польщі і Франції 1791 р. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2016. № 1(28). С.163-171.
47. Кресін О.В. Порівняльне правознавство у ХІХ – ХХ століттях: проблеми становлення: Монографія. К.: Логос, 2011. 294 с.
48. Лаврик Г.В. Статут цивільного судочинства 1864 р. і Цивільно-процесуальний кодекс 1895 р. як моделі цивільного судочинства в українських землях в складі Російської імперії та Австро-Угорщини в другій половині ХІХ ст. – на початку ХІХ ст. [Текст]. Порівняльно-аналітичне право. Електронне наукове фахове видання. Ужгород: УжНУ, 2016. № 3. С. 15-22.
49. Леже Раймон. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой поход. Москва: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
50. Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Харків: Право, 2015. 352 с.
51. Львова О. Порівняльне правознавство: методологічне значення. Часопис Київського університету права. 2005. № 2. С. 32-37.
52. Малишев Б.В. Правова система (телеологічний вимір): монографія. Київ: «ВД «Дакор», 2012. 364 с.
53. Мороз Ф. Порівняльне правознавство: Історична ретроспектива й нові виклики: [за матеріалами круглого столу]. Юридичний вісник України. 2015. 19-25 груд. (№ 50). С. 14-15.
54. Павліченко Є. В., Голинська М. І. Становлення порівняльного правознавства та порівняльно-правової методології. Правовий часопис Донбасу. 2019. № 1. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2019_1_5
55. Політико-правові механізми формування національної ідентичності населення Донбасу: Наукова записка / Кресіна І.О. (керівник авт. кол.), Шемшученко Ю.С., Горбатенко В.П., Лойко Л.І., Кресін О.В., Стойко О.М. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. 116 с.
56. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С. Шемшученко [та ін.]; ред. Н. М. Оніщенко; Інститут законодавства Верховної Ради України,

Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Парламентське видавництво, 2008. 488 с.

57. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: збірник наукових праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, В.П. Тихого, М.М. Цимбалюка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 652 с.

58. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) /О. Л. Копиленко [та ін.]; наук. ред. Н. М. Оніщенко; відп. ред. О. В. Зайчук; Інститут законодавства Верховної Ради України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Київ: Фенікс, 2007. 430 с.

59. Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології: монографія / [Кресін О. В. (кер. авт. кол.) та ін.]; за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького Нац. акад. наук України. Київ: [б. в.], 2006. 256 с.

60. Правова система України в епоху глобалізаційного поступу; монографія / О.Є. Гіда, О.М. Костенко, О.А. Радзвілл [та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.К. Матвійчука. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2014. 492 с.

61. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності: монографія / за заг. ред. проф. Ю.Л. Бошицького; Київський університет права НАН України. Київ: Кондор-Видавництво, 2012. 616 с.

62. Саїдов А. Порівняльне правознавство та закономірності розвитку права в умовах глобалізації. Право України. 2012. № 3/4. С. 463-472.

63. Стецюк П. Перша Конституція Польщі (1791): спроба правового аналізу [Текст] = The First Polish Constitution (1791): Attempted Legal Analysis: наук. вид. / П. Стецюк; Укр.-Пол. Клуб Конституціоналістів, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т, Вища шк. права і адмін. в Перемишлі (Польща). Львів: Астролябія, 2010. 112 с.

64. Сучасні проблеми порівняльного правознавства: зб. наук. праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, Я.В. Лазура; упор.: О.В. Кресін, М.В. Савчин. Ужгород Київ: Вид-во «Говерла», 2015. 218 с.

65. Тихомиров О. Юридична компаративістика і порівняльне правознавство: наукознавчий підхід. Південноукраїнський правничий часопис. 2006. № 1. С. 66-70.

66. Удовика Л.Г. Формування теорії правової системи у юридичній науці (Ч. 1). Часопис Київського університету права. 2019. № 3. С. 12-20. URL: http://kul.kiev.ua/KUP/_flash/map/CHAS19_3.pdf

67. Удовика Л.Г. Формування теорії правової системи у юридичній науці (Ч. 2). Часопис Київського університету права. 2020. № 13. С. 26-33. URL: http://kul.kiev.ua/KUP/_flash/map/CHAS19_3.pdf

68. Харитонов Є., Харитонova О. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права. Порівняльне правознавство. 2012. № 3-4. С.177-196.

69. Шигаль Д. А. До питання щодо розмежування понять порівняння, порівняльного, порівняльно-історичного, порівняльно-правового та історико-правового порівняльного методів. Форум права. 2012. № 3. С 828-832.

70. Halmai, Gábor, Constitutionalism, Law, and Religion in Israel: A State's Multiple Identity. Journal of Civil and Legal Sciences. (June 16, 2016). URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/SSRN-id2796518.pdf>

71. Foundations of comparative law: methods and typologies / Ed. by W.E. Butler, O.V. Kresin, Iu.S. Shemshuchenko. – London: Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2011. – 354 p.

Автореферати дисертацій, дисертації

72. Галузева юридична компаративістика: загальнотеоретичне дослідження: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Харитонов Р.Ф.; Нац. ун-т «Одеська Юридична Академія». Одеса, 2016. 208 с.

73. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Баранова Ю. О.; Нац. ун-т «Одеська Юридична Академія». Одеса, 2015. 193 с.

74. Національне право в умовах глобалізації (загальнотеоретичний аспект): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Л.О. Васечко; Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ, 2011. 20 с.

75. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12 / О. В. Ткаченко; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2011. 20 с.

76. Релігійно-правові системи світу: порівняльно-правове дослідження: Дис. ... канд. юрид. наук: 12. 00. 01 /Д. В. Лук'янов; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 407 с.

77. Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Зверев Є.О.; Нац. ун-т «Києво-Могилянська Академія». Київ., 2015. 227 с.